

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/183/2016
Identifikačné číslo spisu:	1111244520
Dátum vydania rozhodnutia:	23.11.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Rudolf Čirč
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:1111244520.3

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu M. X., bývajúceho v K., zastúpeného splnomocnenkyňou FUTEJ & Partners, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Radlinského 2, v mene ktorej koná ako konateľ advokát JUDr. Daniel Futej, CSc., proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Národná banka Slovenska, Bratislava, Imricha Karvaša 1, o 27 833,99 € s príslušenstvom, vedenej Okresným súdom Bratislava I pod sp. zn. 12C/186/2011, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 13. októbra 2015 sp. zn. 14Co/69/2015, 14Co/70/2015 a 14Co/71/2015, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 13. októbra 2015 sp. zn. 14Co/69/2015, 14Co/70/2015 a 14Co/71/2015 vo výrokoch I. a II. z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.
Vo zvyšku dovolanie o d m i e t a .

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) zhora označeným rozsudkom potvrdil rozsudok Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) z 19. novembra 2014 č. k. 12C/186/2011-513 v napadnutej časti (čo do zamietnutia žaloby a nepriznania trov konania, popri ktorých rozhodnutiach prvoinštančný súd zamietol aj návrh na začatie prejudiciálneho konania pred Súdnym dvorom Európskej únie podľa čl. 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie). Rovnako naložil s uzneseniami súdu prvej inštancie z 27. januára 2015 č. k. 12C/186/2011-548 a 12C/186/2011-550 (z ktorých tým prvým bola žalobcovi uložená povinnosť zaplatiť súdny poplatok 20 € za podané odvolanie s poukazom na položku č. 7a Sadzobníka súdnych poplatkov v zákone SNR č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov, ďalej len „sadzobník“ a „poplatkový zákon“; druhým potom povinnosť zaplatiť súdny poplatok 37,30 € za vyhotovenie rovnopisov elektronických podaní, v tomto prípade s poukazom na položku č. 20a sadzobníka v poplatkovom zákone) a napokon žalovanej nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Potvrdzujúce rozhodnutia odôvodnil vecnou správnosťou všetkých preskúmaných rozhodnutí prvoinštančného súdu, v prípade rozsudku majú predovšetkým za to, že správnym bol názor o neporušení povinností žalovanej pri výkone verejnej moci, u uznesení potom za to, že žalobcu stíhali obe poplatkové povinnosti pre podanie odvolania a pre podania doručené elektronickými prostriedkami až po nadobudnutí účinnosti novelizácie poplatkového zákona, ktorou bol opustený inštitút skoršieho vecného

oslobodenia konaní vo veciach nárokov zo zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci (zákon č. 286/2012 Z. z.) a rozhodujúcim tu bol čas začatia odvolacieho konania, resp. urobenia podania začínajúceho také konanie (nie čas začatia konania ako celku) a čas doručenia elektronických podaní.

2. Proti tomuto rozsudku podal dovolanie žalobca (ďalej aj „dovolateľ“). Navrhol zrušenie rozsudku odvolacieho súdu s vrátením veci na ďalšie konanie súdu prvej inštancie (? , takže tu šlo o zjavnú, nech aj v rámci dovolacieho návrhu výslovne nevyjadrenú požiadavku na zrušenie rozhodnutí súdov oboch nižších inštancií). Dovolanie odôvodnil odňatím mu (postupom odvolacieho i prvoinštančného súdu) možnosti konať pred súdom podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku (zákona č. 99/1963 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej len „O. s. p.“) a dovolacími dôvodmi uvedenými v § 241 ods. 2 písm. a/, b/ aj c/ O. s. p. Okrem iného namietal, že v odvolacom konaní mu bola odňatá možnosť konať pred súdom tým, že mu nebolo doručené vyjadrenie žalovanej k odvolaniu, čím došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (príloha oznámenia Federálneho ministerstva zahraničných vecí ČSFR č. 209/1992 Zb.), poukazujúc pritom aj na rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej tiež „ESLP“) z 13. januára 2015 vo veci Trančíková proti Slovenskej republike.

3. Žalovaná navrhla, aby dovolací súd dovolanie odmietol alebo zamietol.

4. Dňa 1. júla 2016 nadobudol účinnosť Civilný sporový poriadok (zákon č. 160/2015 Z. z., ďalej len „C. s. p.“). Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“), prístupujúci k rozhodovaniu v tejto veci po 1. júli 2016, postupoval na základe úpravy prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 C. s. p. (podľa ktorého, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti) už podľa tohto zákona. Keďže však dovolanie bolo podané ešte pred 1. júlom 2016, podmienky jeho prípustnosti posúdil podľa právneho stavu existujúceho v čase podania dovolania, teda podľa príslušných ustanovení O. s. p. Dôvodom pre takýto postup je nevyhnutnosť rešpektovania základných princípov C. s. p. o spravodlivosti ochrany porušených práv a právom chránených záujmov tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty, vrátane naplnenia legitímnych očakávaní strán dovolacieho konania, ktoré začalo, avšak neskončilo za účinnosti skoršej úpravy procesného práva (Čl. 2 ods. 1 a ods. 2 C. s. p.), ako aj ďalšieho základného princípu o potrebe ústavne konformného i eurokonformného výkladu noriem vnútroštátneho práva (Čl. 3 ods. 1 C. s. p.).

5. Najvyšší súd po zistení, že dovolanie bolo podané včas riadne zastúpenou stranou sporu, preskúmal rozsudok odvolacieho súdu, ako aj konanie, ktoré vydaniu takéhoto rozhodnutia predchádzalo a dospel k záveru, že ho treba čiastočne zrušiť.

6. Podľa § 236 ods. 1 O. s. p. šlo dovolaním napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťal.

7. Podľa § 238 O. s. p. dovolanie bolo prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (odsek 1). Dovolanie bolo prípustné aj proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, v ktorom sa dovolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (odsek 2) a napokon tiež proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak dovolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak šlo o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 (odsek 3).

8. Podľa § 239 ods. 3 O. s. p. ustanovenia odsekov 1 a 2 (o prípustnosti dovolania proti uzneseniu - pozn. dovolacieho súdu) neplatili, ak šlo o uznesenie o príslušnosti, predbežnom opatrení, súdnych poplatkoch, oslobodení od súdnych poplatkov, prerušení alebo neprerušení konania, poriadkovej pokute, o znalcovskom, tlmočnom, o odmietnutí návrhu na zabezpečenie predmetu dôkazu vo veciach týkajúcich sa práva duševného vlastníctva a o trovách konania, ako aj o tých uzneseniach vo veciach

upravených Zákonom o rodine, v ktorých sa vo veci samej rozhoduje uznesením.

9. V prejednávanej veci dovolanie žalobcu bolo nasmerované proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, proti ktorému dovolanie zásadne prípustné nebolo. Nešlo tu ani o prípad niektorej zo zákonom ustanovených výnimiek z pravidla, keďže dovolací súd v tejto veci doposiaľ nerozhodoval (a vylúčeným tak bolo i odchýlenie sa odvolacieho súdu od názoru vysloveného dovolacím súdom), odvolací súd vo výroku potvrdzujúceho rozsudku prípustnosť dovolania pre zásadný právny význam takéhoto rozhodnutia nevyslovil a vzhľadom k inému než spotrebiteľskému charakteru konania v tejto veci neprichádzala do úvahy ani možnosť predstavovaná potvrdením rozsudku o vyslovení neplatnosti (a neprijateľnosti) zmluvnej podmienky v spotrebiteľskej zmluve.

10. Práve uvedené ale neplatí a dovolanie bolo (podľa skoršej úpravy procesného práva) prípustným (a tiež dôvodným) vtedy, ak bolo konanie postihnuté vadami taxatívne uvedenými v § 237 ods. 1 O. s. p., ktoré spôsobovali tzv. zmätočnosť rozhodnutia odvolacieho súdu. K týmto vadám prihliada dovolací súd - ak je dovolanie podané včas a na to oprávnenou osobou - ex offio, čiže z tzv. úradnej povinnosti (§ 242 ods. 1 veta druhá O. s. p.). Existenciu jednej z väd konania uvedených v § 237 ods. 1 O. s. p., a to konkrétne vady uvedenej pod písm. f/ tvrdil aj žalobca.

11. Podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. bolo dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

12. Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie postup súdu, ktorým znemožnil strane (skôr účastníkovi konania) realizáciu tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok, resp. iný predpis procesného práva dával (napr. právo zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy, vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom, vykonávať svoje práva a povinnosti prostredníctvom zvoleného zástupcu, právo na presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia, právo na doručenie odvolania, právo na možnosť vyjadriť sa k podanému odvolaniu, právo na doručenie vyjadrenia k odvolaniu a pod.).

13. V prejednávanej veci je z obsahu spisu zrejmé, že odvolanie žalobcu proti rozsudku súdu prvej inštancie bolo preukázateľne doručené žalovanej (č. l. 547 spisu). Žalovaná sa k odvolaniu i písomne vyjadrila (č. l. 558 - 563 p. v.), no jej vyjadrenie, hoci obsahovalo skutkovú i právnu argumentáciu, už žalobcovi doručené nebolo.

14. ESEF vydal 13. januára 2015 rozsudok vo veci Trančíková proti Slovenskej republike, v ktorom sa zaoberal a j opodstatnenosťou námietky o nemožnosti vyjadriť sa k vyjadreniu protistrany v rámci odvolacieho konania. V tomto rozsudku dospel k názoru, že aj keď vyjadrenie k odvolaniu neobsahuje žiadne nové skutočnosti alebo argumenty, ku ktorým by sa procesná strana už nebola vyjadrila v predchádzajúcom priebehu konania, a prípadne ide o vyjadrenie nemajúce vplyv na rozhodnutie odvolacieho súdu, musí byť protistrane daná možnosť oboznámiť sa s ním, ak bolo formulované ako právna a skutková argumentácia. Pokiaľ súd takúto možnosť druhej procesnej strane nevytvorí, dochádza k porušeniu práva na spravodlivé konanie, ktoré je zaručené článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

15. Keďže porušenie práva na spravodlivé konanie vyššie uvedeným spôsobom (nerešpektujúcim princíp rovnosti zbraní) bolo dôsledkom nesprávneho postupu súdu v odvolacom konaní, žalobcovi bola v takomto konaní odňatá reálna možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. Práve vyslovený názor bol v prejednávanej veci namieste zvlášť, ak vyjadrenie žalovanej obsahovalo i takú argumentáciu, s ktorou sa odvolací súd v odôvodnení svojho rozsudku vysporiadal, resp. ju použil za základ svojich úvah, avšak bez toho, aby ešte predtým, než tak urobil, rovnakú možnosť poskytol tiež strane, ktorá aj pred ním (rovnako ako predtým už pred súdom prvej inštancie) neuspela.

16. Dovolaciemu súdu preto neostalo iné než rozsudok odvolacieho súdu vo výroku potvrdzujúcom v napadnutej časti rozsudok súdu prvej inštancie a v nadväzujúcom výroku o trovách odvolacieho konania

zrušiť a vec mu v rozsahu zrušenia vrátiť na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 a § 450, 453 C. s. p.).

17. Žalobca sa dovolaním okrem už uvedeného domáhal zrušenia rozsudku odvolacieho súdu aj v časti potvrdenia ním uznesení súdu prvej inštancie o súdnych poplatkoch (kde dovolanie odôvodnil tým, že tieto rozhodnutia sú vecne aj právne nesprávne a súd mu tak odňal možnosť konať pred súdom - i tu s poukazom na § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p.). Najmä uloženie mu povinnosti zaplatiť súdny poplatok za odvolanie pokladal za rozporné so zákonom preto, že v konaniach začatých do 30. septembra 2012 sa s podaním odvolania nespája vznik poplatkovej povinnosti, on žalobu v prejednávanej veci podal v čase, keď konanie bolo ex lege (vecne) oslobodené od súdnych poplatkov a takéto oslobodenie sa malo vzťahovať na konanie ako celok (teda aj na odvolacie konanie) a trvať až do právoplatného skončenia konania.

18. K tejto časti dovolania žalobcu je potrebné uviesť, že smeruje proti rozhodnutiam, ktoré boli síce urobené súčasťou rozsudku odvolacieho súdu, majú však charakter uznesení, a tento nestrácajú, i keď rozhodnutie o uložení poplatkovej povinnosti s meritórnym rozhodnutím vo veci súvisí (§ 234 C. s. p., predtým § 167 ods. 1 O. s. p.).

19. V tomto prípade dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie smeruje proti takým rozhodnutiam odvolacieho súdu, proti ktorým dovolanie nie je prípustné.

20. Prípustnosť dovolania podľa § 239 O. s. p. tu neprichádza do úvahy. Uznesenia odvolacieho súdu, proti ktorým skoršie procesné právo dovolanie pripúšťalo, boli uvedené v ustanovení § 239 ods. 1 a 2 O. s. p., žalobcom napádané výroky rozsudku odvolacieho súdu však nemajú znaky žiadneho z nich. Navyše od 1. januára 2015 bolo podľa § 239 ods. 3 O. s. p. dovolanie (i keby smerovalo proti uzneseniam uvedeným v § 239 ods. 1 a 2 O. s. p.) neprípustné (vždy), ak smerovalo proti rozhodnutiu odvolacieho súdu o súdnom poplatku.

21. Dovolanie by aj tu tak mohlo byť procesne prípustné, len ak by v konaní, v ktorom bolo napádané rozhodnutie vydané, došlo k niektorej procesnej vade uvedenej v ustanovení § 237 ods. 1 O. s. p. Toto ustanovenie pripúšťalo (nad rámec už vyššie priblíženej vady podľa písmena f/) dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ nepodal sa návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný a/alebo g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Treba ale zdôrazniť, že z hľadiska § 237 ods. 1 O. s. p. nebolo (a naďalej nie je) relevantné tvrdenie dovolateľa o existencii vady uvedenej v tomto ustanovení, ale len zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k tejto vade skutočne došlo.

22. Dovolací súd preskúmal prípustnosť dovolania aj z pohľadu možného výskytu niektorej z práve spomínaných vád, nezistil však, že by konanie, či jeho výsledok (dovolaním napádaný rozsudok v častiach potvrdzujúcich uznesenia o súdnych poplatkoch) bol postihnutý ktoroukoľvek takouto vadou. To platilo aj o podmienke prípustnosti dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p., na ktorú poukazoval dovolateľ.

23. Hoci dovolateľ namietal tiež nesprávne právne posúdenie veci odvolacím i prvoinštančným súdom, to (samo osebe) prípustnosť dovolania nezakladá a dovolací súd by mal možnosť tu uvádzanou námietkou sa zaoberať len vtedy, ak by dovolanie bolo prípustné. O taký prípad tu ale nešlo, pričom dovolací súd na margo otázky, ktorú sa tu žalobca snažil urobiť predmetom dovolacieho prieskumu, podotýka, že tento problém bol už vyriešený stanoviskom, dovolateľovi za pravdu nedávajúcim (v tejto súv. por. R 1/2016).

24. Vzhľadom na to, že dovolanie žalobcu v časti poplatkov nebolo podľa § 239 O. s. p. prípustné, preukázaná nebola tvrdená vada konania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. a v dovolacom konaní

nevyšli najavo ani iné zmätočnosťné vady (v zmysle § 237 ods. 1 písm. a/ - e/ a g/ O. s. p.), najvyšší súd vo zvyšku (nekrytom prvou vetou výroku tohto jeho uznesenia) dovolanie žalobcu ako procesne neprípustné odmietol (§ 447 písm. c/ C. s. p.).

25. V novom rozhodnutí odvolací súd znova rozhodne o trovách pôvodného i dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C. s. p.).

26. Toto uznesenie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.